

NOTAT

3. marts 2011

Undersøgelse af 3 modeller for fremtidig organisering af Strandingsmuseet

Problemstilling

Strandingsmuseet i Thorsminde samt museets venneforening, Strandingsmuseets Venner, har i en årrække ønsket at blive selvstændigt. Man ønsker lokalt, dels at museets aktuelle tilknytning til det statsanerkendte Holstebro Museum ophæves, dels at varetage det marinarkæologiske ansvar i Vestjylland.

I forbindelse med finanslovsforhandlingerne blev i forlængelse af dette ønske aftalt at undersøge muligheden for at overflytte Strandingsmuseet til det statsanerkendte Fiskeri- og Søfartsmuseum. Målet skulle være, at Strandingsmuseet på sigt kan blive et selvstændigt, statsanerkendt museum.

Kulturministeriet og Kulturarvsstyrelsen har som opfølgning på finanslovsaftalen undersøgt dels en mulig overførsel til Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg, dels sideløbende hermed to andre modeller for en organisatorisk omkalfatring af Strandingsmuseet.

De tre modeller, der således har været undersøgt er:

1. Strandingsmuseet udskilles af Holstebro Museum og overflyttes til Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg (svarende til aftaletekst i FL11)
2. Strandingsmuseet udskilles af Holstebro Museum uden at blive tilknyttet et andet statsanerkendt museum.
3. Strandingsmuseet bevarer sin tilknytning til museumsvesenet i Holstebro ved at der etableres en ny overordnet styringskonstruktion (i det følgende benævnt 'koncernmodellen')

Model 1: Strandingsmuseet udskilles af Holstebro Museum og overflyttes til Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg

Kulturministeriet og Kulturarvsstyrelsen har drøftet en overflytning af Strandingsmuseet til Fiskeri- og Søfartsmuseet. Konkret har følgende varianter af en overflytning været drøftet:

- Holstebro Kommune og Esbjerg Kommune driver i fællesskab Fiskeri- og Søfartsmuseet med tilhørende Strandingsmuseum (samdrift)
- Holstebro Museum overdrager Strandingsmuseet til Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg.

Uanset løsning betinger Fiskeri- og Søfartsmuseet sig - udover dækning af de direkte driftsomkostninger - at det for administration og rådgivning mv. kompenseres med 740.000 kr. i årlig forhøjelse af dets § 16 tilskud.

Desuden forudsætter Fiskeri- og Søfartsmuseet:

- at Holstebro Kommune fortsat driver og vedligeholder Strandingsmuseets bygningsmasse
- at den del af Holstebro Kommunes driftstilskud, der kan relateres til Strandingsmuseet, fortsætter i uændret omfang
- at det tidligere amtslige tilskud på 500.000 kr. kører videre i uændret form
- at staten yder tilskud på 420.000 kr. som anvendes til ansættelse af en ekstra akademiker på stedet

Konklusion

Kulturministeriet og Kulturarvsstyrelsen kan på baggrund af de gennemførte drøftelser ikke anbefale en løsning, der overfører Strandingsmuseet til Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg. Dette begrundes konkret i, at:

- der er ikke dækning for Fiskeri- og Søfartsmuseets ønsker om økonomisk kompensation
- Holstebro Kommune ikke kan forventes at kanalisere penge ud af kommunen til Esbjerg
- Fiskeri- og Søfartsmuseet ikke er interesseret i at integrere en ny afdeling (Strandingsmuseet) i organisationen, når perspektivet i udgangspunktet er, at afdelingen skal udskilles og selvstændiggøres efter nogle år.

Model 2: Strandingsmuseet udskilles af Holstebro Museum uden at blive tilknyttet et andet statsanerkendt museum

For at et museum kan opnå og oppebære statsanerkendelse kræves, jf. museumslovens § 14, at en række kriterier er opfyldt. Kulturarvsstyrelsen gennemfører inden en evt. statsanerkendelse således en vurdering af, om det pågældende museum kan opfylde de relevante krav.

I den aktuelle sag vedr. Strandingsmuseet konkluderer Kulturarvsstyrelsen, at museet ikke pt. opfylder kravene til en selvstændig statsanerkendelse.

Det betyder, at en udskillelse fra Holstebro Museum, alt andet lige også vil betyde, at Strandingsmuseet ikke længere vil være en del af det statsanerkendte museumslandskab. I modellen skulle Strandingsmuseet således finansieres ved, at de nuværende statstilskud, der kan relateres til Strandingsmuseet, overflyttes til en særskilt konto på finansloven sammen med den supplerende bevilling som finanslovsaftalen indebærer.

En sådan løsning har imidlertid en række konsekvenser, der næppe vil være acceptable for Strandingsmuseet. Særligt kan det fremhæves, at museets udstillinger, der består af genstande, der er omfattet af museumslovens bestemmelser, ikke vil kunne udstilles på museet *med mindre* Holstebro Museum er villig til at uddeponere genstandene til Strandingsmuseet. Samlingerne kan således ikke umiddelbart udskilles af det statsanerkendte museumsvesen.

Konklusion

Kulturministeriet og Kulturarvsstyrelsen kan ikke anbefale løsningen, idet den grundlæggende ikke imødekommer det politiske mandat. Modellen imødekommer ganske vist Strandingsmuseets ønske om absolut autonomi, men vil grundet ovennævnte næppe tilfredsstille museet.

Hertil kommer:

- At modellen skaber uheldig præcedens for en ny type "ikke-museums museer"
- At modellen er i modstrid med ambitionen i den aktuelle udredning om museumslandskabet, hvor man ønsker at sikre større, mere bæredygtige og mere professionelle museer

Model 3: Koncernmodellen

Inspireret af en model, der tidligere er foreslået af Strandingsmuseets venner har Kulturministeriet og Kulturarvsstyrelsen også undersøgt en konstruktion, hvorefter de kulturhistoriske museer i Holstebro Kommune samles i én organisation.

Her indgår de enkelte institutioner – Strandingsmuseet og de to selvstændige statsanerkendte museer: Holstebro Museum og Hjerl Hede Frilandsmuseum – som sidestillede, relativt autonome afdelinger under en fælles ledelse.

Modellen kendes bl.a. fra Museum Sønderjylland og Museum Salling.

Sagligt set har modellen den fordel, at kommunens centrale kulturhistoriske "landskaber", land, by og hav, samles i én organisation. De museale kerneopgaver – indsamling, registrering, forskning, bevaring og formidling – varetages i praksis af de tre afdelinger, mens det overordnede niveau tager sig af relevante fællesanliggender og koordination, som administration, forskningskoordinering mv.

Med denne model vil det store lokale engagement omkring Strandingsmuseet fortsat have en økonomisk og organisatorisk forankring inden for Holstebro Kommune. Hertil kommer, at Strandingsmuseet vil opnå en ønsket høj grad af autonomi som sidestillet selvstændig afdeling under en større og fælles organisatorisk ramme. Strandingsmuseet kan opretholde venneforeninger, arbejds- og brugergrupper mv.

Konklusion

Det er Departementets og Kulturarvsstyrelsens opfattelse, at koncernkonstruktionen er at foretrække frem for notatets to førstnævnte modeller, fordi den

- i vidt omfang imødekommer lokale ønsker
- bevarer Strandingsmuseet inden for museumslovens rammer
- er i overensstemmelse med den aktuelle udredning om museumslandskabet, der har som ambition at sikre større, mere bæredygtige og mere professionelle museer
- modellen har tilslutning fra Holstebro Kommunes forvaltning
- en lignende model er tidligere blevet foreslået af Strandingsmuseets Venner.